

Voorwoord

Een nieuwe Periodiek, nr. 21.

Dit nummer staat in het teken van de komende Ludgerdag op zondag 27 maart 2011, in Vierakker. U treft er de nodige informatie over aan, met het programma erbij. Tegelijk kijken we ook al vooruit naar zondag 4 september, de jaarlijkse Ludgerherdenking in Essen-Werden. Het reliek van Ludger dat Klaes Sierksma aan de Commnitas Ludgeri in Essen heeft geschonken, mogen wij vandaar mee terug nemen naar Nederland, ook wel translatio genoemd. Bisschop Mgr. T. Hogenboom zal dat namens het bisdom in ontvangst nemen. Later krijgt de reliek dan een vaste plaats in de Willibrorduskerk in Vierakker. Zie artikel “Ludgerrelik naar Vierakker”.

Er is ook een mogelijkheid om een avond rond Ludger te organiseren. In het artikel “Christendom en Ludger” leest u er meer over.

Verder is er aandacht voor lossere zaken die betrekking hebben op Ludger of op de Ludgerkring zelf.

De bedoeling is dat de Periodieken voortaan, vanaf deze Periodiek nr. 21, ook op de website komen:

www.ludgerkring.nl

Ludgerherdenking 2011 – een uitnodiging!

De trouwe lezers van de Ludgerperiodiek hoeft niet meer verteld te worden dat twee jaar geleden aan de Zutphen-Emmerikseweg op het terrein van Den Elter tussen Baak en Zutphen een Ludgergedenkteken is opgericht. Zij weten ook dat het heeft plaatsgevonden bij gelegenheid van Ludgers 1200-ste sterfdag, 26 maart, en ook dat die plek langs de Gelderse IJssel het begin van Ludgers laatste missioneringsperiode markeert. Ludger begon in 794 van daaruit aan zijn arbeid in Oost-Gelderland en Westfalen. Voor wat het gebied van het huidige Nederland aangaat, is het Vierakker-Wichmond waar hij het meest duidelijk zijn sporen heeft achtergelaten. Ludgers laatste levensfase is een vruchtbare periode van vijftien jaar geweest. Ze eindigde in 809 met zijn dood in Billerbeck.

Ludger verdient het om geëerd, gevierd en herdacht te worden, Vierakker-Wichmond verdient het de plaats te zijn waar dit vorm krijgt.

Overweging bij monument

Ludgerusgebouw in Vierakker

Elk jaar op de zondag op of rond zijn sterfdag houden wij een aan Ludger gewijde gedenkmiddag. Dit jaar is dat

zondagmiddag 27 maart, te beginnen met een ontvangst om 13.30 uur met koffie/thee bij Restaurant Den Elter, aan de weg tussen Baak en Zutphen.

Over de Ludgermiddag en over andere bijzonderheden vindt u informatie op onze website www.ludgerkring.nl.

PROGRAMMA LUDGERMIDDAG - ZONDAG 27 MAART

13.30 - ontvangst met koffie/thee bij Restaurant Den Elter, Den Elterweg 104, 7207 AB Zutphen

14.00 - korte samenkomst bij het gedenkteken

14.15 - met eigen auto of meerijsend naar het Ludgerusgebouw te Vierakker

14.30- gezamenlijke wandeling met begin- en eindpunt in Vierakker-Wichmond
(bij slecht weer: een alternatief programma met o.m. het Ludgerklankbeeld)

15.30- oecumenische vesper in de Hervormde kerk te Wichmond

16.15- Ludgerusgebouw: koffie/thee, dvd over Ludger Utrecht (13 min.), kleine expositie, aankondiging plannen.

Wij nodigen u, lezer van de Ludgerperiodiek, van harte uit. Ook het gezelschap dat u zich wenst, is zeer welkom.

(Bij voorkeur opgave vooraf van uw deelname, E e.ivals@hccnet.nl; T 0314 33 34 70).

Ludgerkring Oost-Gelderland en Ludgercomité aartsbisdom Utrecht

Ludgerrelik naar Vierakker

De Fries Klaas Sierksma heeft zich een groot deel van zijn leven verdiept in de figuur van Sint- Ludger en in de wijze waarop deze voortleeft. Hij heeft diverse publicaties op zijn naam staan. Enkele jaren geleden stierf hij op 89-jarige leeftijd. In Billerbeck, Münster en Essen-Werden is Sierksma als zeer gewaardeerde Ludgerkenner en -vorer altijd een graag geziene gast geweest. Zijn op Ludger betrekking hebbende nalatenschap werd overeenkomstig zijn wens overgedragen aan de Communitas Sancti Ludgeri in Essen-Werden. Daarin bevindt zich een gecertificeerde Ludgerrelik. De Communitas wil uiteraard niets liever dan een ereplaats voor die relik. In overleg met de Ludgerkring en het aartsbisschoppelijke Ludgercomité is aan bisschop W. Eijk gevraagd de relik in ontvangst te willen nemen met dien verstande dat deze wordt geplaatst in de Willibrorduskerk in Vierakker. Vierakker wil de relik een mooie plaats in zijn kerk geven. Mgr. Eijk gaat graag akkoord. Wat er nu met betrekking tot de relik te gebeuren staat, is in volgorde:

- Volgens het ontwerp van de heer P. van Vliet wordt een relikhouder gemaakt.
- Zondag 4 september wordt op de jaarlijkse Ludgerfeestdag in Essen-werden tijdens een feestelijke eucharistieviering de relikwie plechtig overgedragen aan de bisschop van Utrecht. Omdat Mgr Eijk daarbij niet aanwezig kan zijn, zal Mgr. Hoogenboom de relik in ontvangst nemen.
- Op een nader te bepalen zondag daarna zal de relikwie plechtig worden geïnstalleerd in de Willibrorduskerk in Vierakker.

U hoort er meer van.

Ludger in beeld

De herinnering aan en de beleving van Ludger groeit. Op steeds meer plaatsen in Nederland wordt Ludger zichtbaar. We noemen er enkele:

In de gemeente Bronckhorst:

- Museum Smedekinck, geopend in 2003, in de prachtig geres- taureerde historische boerderij, Pluimersdijk 5 te Zelhem. Hier is een afdeling over Ludger. Openingstijden vanaf 1 april - 1 november, van dinsdag t/m donderdag en elke eerste zondag van de maand van 14.00-17.00 uur.
- Het Ludgerkerkje, achter de bibliotheek, Burg. Rijpstrastraat in Zelhem. Het is van binnen te bezichtigen tijdens het weekend, zaterdag en zon- dag van 10.00-16.00 uur. Het is opgericht in het kader van het 1200- jarig bestaan van Zelhem.
- Een monument in Hengelo ter herinnering aan de plaats waar ten tijde van Ludger een boerderij heeft gestaan: Widapa. Helm- bald had hem geschonken aan Ludger, maar wilde en kreeg er later het vruchtgebruik van. In het kader van Zelhem 1200-jaar in 2001 opgericht. Het is (niet gemakkelijk) te vinden aan een zijstraat van de rondweg, de Banninkstraat, achter het benzine- station.
- Glas-in-loodramen, zoals in de kerk van Baak en van Olburgen, juist aan de oostzijde van de IJssel.
- In Vierakker is er het Ludgerusgebouw.

In het kader van de 1200-e sterfdag van Ludger in 2009 is er aan de IJssel in Zutphen een speciaal Ludgermonument opgericht. Op de plaats waar Ludger de IJssel over is gestoken om zijn werk te begin- nen aan de oostzijde van de IJssel om zo nadien de eerste bisschop van Münster te worden.

Het monument is te vinden aan den Elterweg, vlakbij restaurant den Elter.

Nieuwe parochies met zijn naam:

In het kader van de herstructurering van het aartsbisdom Utrecht, zijn er door fusies nieuwe parochies gekomen. In Utrecht is er nu de Ludgerusparochie en rond Aalten de Ludgerparochie.

Er zijn in Nederland twee relieken van Ludger, nl.

- In de St. Ludger aanbiddingskapel van het klooster Cenakel in Utrecht, in een mooie Ludgerschrijn gevat. De ingang van de kapel is in de St. Bonifaciusstraat. Hun website: *www.klooster-cenakel.nl*
- In de Sint Willibrordsabdij, Abdijlaan 1 te Doetinchem.

Er zijn enkele kerken en scholen die de naam van Ludger dragen. Zo is er in Dronten een nieuwe kerk St. Ludgerus en in Doetinchem het St. Ludgercollege.

Daarnaast zijn er ook straten die zijn naam dragen.

Er zijn meer plaatsen waar Ludger nog zichtbaar is.

De Ludgerkring Oost-Gelderland is doende alles in beeld te brengen, zodat we de beelden op een CD-rom kunnen plaatsen en zodat meer mensen kennis kunnen nemen van deze belangrijke Nederlandse missionaris en zijn sporen.

Pater dr. A. van Berkum OSB gestorven

Vorig jaar nam pater van Berkum, samen met enkelen van ons, deel aan de Ludgerreis naar Münster, die door Heinz-Georg Surmund georganiseerd was. Hij was er vanuit zijn klooster in Lemiers in Zuid-Limburg voor naar hier gekomen, overnachtte in de Willibrordsabdij. Pater van Berkum heeft rond 1960 les gegeven op het St. Ludgercollege in Doetinchem en hij heeft in die tijd een indrukwekkende tentoonstelling georganiseerd over Ludger, samen met een werkcomité van tien mensen. De lijst telt tachtig tentoongestelde objecten, van musea uit binnen- en buitenland! Hij heeft ook over Ludger gepubliceerd. Half februari jl. is hij gestorven.

N.a.v. de Ludgerreis en n.a.v. wat we hem nadien toestuurden schreef hij ons een brief, in prachtig gekalligrafeerde letters. Uit de brief blijkt zijn blijvende betrokkenheid op Ludger.

“Waarde Heer Rovers,

Het is al zo'n drie weken geleden dat ik uw zeer welkome zending mocht ontvangen. Mijn hartelijke dank daarvoor gaat dus gepaard met een welgemeende verontschuldiging voor deze zeer late reactie. Mijn tempo is laag en de niet aflatende stroom gasten is al evenzeer een reden waarom de binnenkomende post soms pas na weken beantwoord wordt. Ik was overigens maar wát blij met uw brief en de interessante bijlagen, vooral natuurlijk met de folder over het kerkje in Zelhem uit de dagen van Sint Ludger. Dat deed mij denken aan de maquette van een Saksische nederzetting uit zijn tijd die wij destijds te leen kregen van het “Museum für Vor- und Frühgeschichte” in Münster voor de Ludgertentoonstelling in Doetinchem. Op de hierbijgaande fotokopie ziet U vooraan links een gebouwtje dat een verkleinde uitgave lijkt van het kerkje in Zelhem! Niet zo verwonderlijk, want in heel West-Europa zijn bij opgravingen binnen kerkgebouwen de resten van soortgelijke bouwsels uit de kersteningsperiode meer dan eens aan het licht gekomen, zoals U trouwens wel bekend zal zijn. De eerste geloofsverkondigers begonnen, materieel gezien, met weinig of niets. Hun rijkdom was van een andere orde, zoals het met zoveel geestdrift

Pater van Berkum in Münster, tijdens Ludgerreis 2010

door Sint Petrus in zijn Eerste brief wordt beschreven. Uit de verdere bijlagen van uw brief wordt mij duidelijk dat de ‘Ludgerkring Oost-Gelderland’ zeer actief is. Prachtig! Ik durf U in dat verband nog een suggestie te doen. Zou het geen goed idee zijn om eens een nieuwe Nederlandse vertaling van Ludgers oudste Latijnse biografie uit te geven? De schrijver, Altfrief, bisschop van Münster († 849), oomzegger van Ludger en van Friese origine, wist heel goed over wie hij het had en zal als kind zijn oom nog persoonlijk gekend hebben. Zijn biografie wordt algemeen gewaardeerd. De laatste Nederlandse vertaling verscheen in 1936. De leraar Latijn van het St. Ludgercollege zou het samen met de leerlingen van 6 Alfa kunnen vertalen. Het is maar een voorstel.

In de Periodiek van de Ludgerkring 19 las ik o.a. een berichtje over Co Roording. Die heb ik in de jaren zestig nog als collega op het Ludgercollege meegemaakt! Doet U hem bij gelegenheid eens veel groeten

van mij. Last but not least wil ik U nog heel bijzonder bedanken voor de prachtige foto van ons illustre gezelschap vóór de kerk van Zwillbrock, een fijne herinnering!

mhgr. Aug. Van Berkum”

Het Christendom en Ludger

Dat kan de titel zijn van een avond die verzorgd wordt door de Ludgerkring Oost Gelderland. De heer Roording, oud-docent geschiedenis, bespreekt in ruim een uur het religieus bewustzijn van de Germanen in onze streken. Hij vertelt verder hoe predikers het Christendom brachten, zoals Ser-

vatius in het zuiden van ons land, Willibrordus in het westen, Bonifatius in het huidige Duitsland en Ludger in het noord-oosten van ons land en in Westfalen.

Uiteraard gaat de heer Roording wat dieper in op de laatste

Bernlef wordt genezen van zijn blindheid

genoemde. Zo komen het leven van Ludger en ook de legendes die over hem bestaan over het voetlicht.

Daarna wordt het klankbeeld van Ludger vertoond. In 30 minuten hoort men nogmaals het levensverhaal, alsmede welke sporen Ludger achtergelaten heeft. Maar nu met afbeeldingen er bij. Na dit klankbeeld is er meestal nog gelegenheid om kort enkele vragen te stellen. Indien u belangstelling hebt om zo'n avond (of middag) door de Ludgerkring te laten verzorgen, kunt u afspraken maken met de heer

Roording, T 0314-32 61 27. De prijs die we berekenen is € 75,- + een vergoeding voor het aantal kilometers vanuit Doetinchem. Als men geen beamer ter beschikking heeft dan komt daar nog € 10,- voor de huur bij.

De nadagen van een kerk

In het voorjaar van 1993 is het begin gemaakt met de sloop van de St.-Ludgeruskerk aan de St. Ludgerusstraat in Hengelo O.

De kerk werd gebouwd in 1912 en kreeg enkele jaren later een toren. De belangrijkste reden van de sloop was het sterk teruglopende kerkbezoek en misschien speelde ook nog een beetje mee dat de kerk als niet zo fraai werd betiteld. Hoe dan ook, de kerk werd gesloten.

Toen dit een feit was, stond het gebouw jarenlang leeg. Enkele zaken, zoals de klokken en een vloer werden verkocht maar de verloedering en vernielzucht sloegen spoedig toe. Jongelui en zwervers stookten vuurtjes in de kerk en de prachtige pastorie-tuin werd een verzamelpaats voor sloopafval. Glas-in-lood ramen werden ingegooid en op één van de binnenmuren stond zelfs een tekst: "satan loves you". Alleen de initialen van Ludger overleefden de aanslag, zij zaten kenmerkend te hoog!

Het bisdom sloot de kerk om andere kerken in Hengelo sterker te

Wat was !

maken. De herinneringen werden gevormd en toen bleek ook dat veel mensen, waaronder het kerkkoor, er toch veel moeite mee hadden. De opticien die een zaak tegenover de kerk had/heeft deed alle mogelijke moeite in het bezit te komen van een wijzerplaat die op de toren was bevestigd. Hij moest elke dag het uurwerk opdraaien en wilde graag een souvenir hebben.

Op plek van de St.-Ludgeruskerk werden twee 50+ appartementen gebouwd. Alleen de straatnaam doet nu nog denken aan het feit dat daar ooit een kerk heeft gestaan. Gelukkig hebben we de foto's nog!

